

प्रभुतरुण आश्रयदाते

- १) सौ. विमल व श्री. माधव नायक
- २) सौ. नलिनी व श्री. रविंद्र रामराव मानकर
- ३) सौ. अनामिका बी. ए. एल.एल.बी.
- ४) कै. नटवर्य नारायण रामराव झावबा
- ५) कै. सौ. मोतिराम विनायक जयकर
- ६) आद्य संपादक कै. विष्णु कृष्ण कोठारे
- ७) कै. रावसाहेब चंद्रकांत बालमुकुंद वेलकर
- ८) कै. सौ. सुशीला यशवंतराव कीर्तिकर
- ९) कै. सौ. सुशीला व श्री. मोरेश्वर वि. प्रधान
- १०) सौ. मीरा व श्री. रविंद्र नानूजी दळवी
- ११) कै. सौ. शलाका (अरुणप्रभा) शैलकुमार श्रीकृष्णनाथ दळवी
- १२) कै. श्रीमती चंपुबाई आणि कै. आनंदराव सुंदरजी धराधर
- १३) कै. सौ. रोहिणी (रत्नप्रभा) श्रीकर राणे
- १४) सौ. निलीमा व श्री. सृजन केशवराव राणे
- १५) कै. श्रीमती रोझाबाई आणि कै. बाळाराम केरोबा नायक
- १६) कै. शरद विनायक कीर्तिकर यांच्या स्मरणार्थ अनामिक
- १७) कै. सौ. दिलीप रघुनंदन कोठारे
- १८) कै. श्रीमती कमलजा आनंदराव अजिंक्य

तत्त्वाचा बंदा जीव । मूर्तीला कोण विचारी?

प्रभुतरुण

(स्थापना : तारीख २५ ऑगस्ट १९२३)

www.prabhutarun.org

: संपादिका :

सुहासिनी कीर्तिकर

: कार्यकारी संपादकमंडळ :

मिनाक्षी जयकर

मयुरा नायक

संजना कोठारे

वैजयंती कीर्तिकर

किंमत १ रुपया

प्रभुतरुण आश्रयदाते

- १८) कै. दिवाळीबाई व कै. डॉ. वामनराव आनंदराव विजयकर
- १९) कै. विष्णुराज बाळाराम नायक
- २०) अॅड. सदाशिव आनंदराव धुरंधर
- २१) कु. कस्तूर मोठाबाई जयकर
- २२) कै. कमलिनी रमाकांत प्रधान
- २३) कै. नटवर्य शरद श्रीकृष्णनाथ गणपतराव दळवी
- २४) आद्य मराठी लघुलिपीकार कै. भुजंगराव रामचंद्र मानकर
- २५) कै. वामन मोरेश्वर प्रभाकर
- २६) कै. चंद्रकांत नारायण विजयकर, कै. कुंजविहारी बाय. जी. तळपदे, कै. प्रविण चंद्रकांत नारायण, विजयकर, कै. वैभव कुंजविहारी बाय. जी. तळपदे यांच्या स्मरणार्थ एक हितचिंतक
- २७) कै. डॉ. विद्याधर चंद्रकांत नारायण विजयकर यांच्या स्मरणार्थ हितचिंतक
- २८) कै. पूर्णचंद्र केशरीनाथ राव व कै. सौ. शीला पूर्णचंद्र राव यांच्या स्मरणार्थ
- २९) डॉ. राम गोविंदराव नवलकर
- ३०) सौ. शुभांगी राम नवलकर
- ३१) सौ. रीटा आणि श्री. मंदार माधवराव नायक

वर्ष ८८ वे)

प्रभुतरुण मुंबई, बुधवार, ता. १६ माहे मे, सन २०१२

(अंक ९९२)

संपादकीय

त्रिवार अभिनंदन

—सुहासिनी कीर्तिकर

विस्तारीत संपादकीय

Don't remember the last time you shut your mouth
-Vaijayanti Kirtikar

डॉ. प्रफुल्ल विजयकरांची थेट भेट प्रथम सुहास कोठारे यांच्या घरी झाली. म्हणजे त्याआधी फक्त प्रफुल्ल विजयकर म्हणून ते तसे भेटलेले होते मला. माझी मामेबहीण ज्योती; तिचे हे दीर. त्यामुळे त्यांच्या घरच्या गणपतीचे आमंत्रण अगत्याने असायचे. दिवाणखान्याशेजारच्या स्वतंत्र खोलीत दरवर्षी तऱ्हेतऱ्हेची आरास कल्पकतेने केलेली असते. कल्पकता प्रफुल्ल विजयकरांची. आरास करणारे हात प्रामुख्याने त्यांचेच. मग 'साथी हात बढाना' म्हणत इतर सर्व कुटुंबीयांचे. हास्य-विनोद, संगीत ठेके यात प्रफुल्ल नेहमीच आघाडीवर. कल्पकता म्हटली त्याचा आणखीही प्रत्यय आलाच. प्रभुतरुणाच्या पंचाहत्तरीच्या कार्यक्रमासाठी आखणी करायची होती. प्रफुल्ल होतेच बैठकीला. म्हणाले, 'पुस्तक प्रकाशन आपण धरणीतून वर आल्यासारखं नाहीतर आभाळातून पडल्यासारखं आगळं

करू. त्याचं यांत्रिक तंत्र मी सांभाळतो. बघा.' अर्थात 'वैद्यराज नमस्तुभ्यम्' म्हणत ती कल्पना इतरांतर्फे बारगळली! पण इतकं खरंच की 'प्रभुतरुण' प्रफुल्लनी आपला मानला अन् आजही त्यांची तीच भावना आहे. म्हणूनच केवळ नवनवीन कल्पना लढवणं नाही; तर त्यासाठी लागणारे औदार्यही त्यांच्याजवळ आहे. याच पंचाहत्तरीच्या कार्यक्रमाची शेवटच्या रांगेची तिकीटे तेव्हा बाकी होती. हे कळताक्षणी प्रफुल्लनी ती विकत घेतली आणि चॅरिटीझची आर्थिक मदत घेणाऱ्या ज्ञातीयांची यादी घेऊन त्यांना अनामिक दाता या भूमिकेतून वाटून टाकली. हे दान त्यांनी या हाताचे त्या हाताला कळू दिले नाही.

असा उदार हात, अशी कल्पकता अन् संस्थेसाठी आपलेपणा हे प्रफुल्ल या नावाच्या पाठारे प्रभू सुसंस्कृत माणसाचे वैशिष्ट्य. या वैशिष्ट्यात (पान २ कॉलम १ वर)

"I have a question", a loud collective groan could be heard in the room. It was 1:30 pm, everyone in the room was aware that we had already missed 30 minutes of our lunch hour, we were bored, we were restless and we were hungry. The trainer seemed to be short-sighted, how else could he miss the "bored to death" look on 40 faces staring right at him. Our hearts soared when we heard him ask "anybody has any questions?" indicating the end of his monologue. Alas, our soaring hearts burst Pop-Pop like a pin pricked into an inflated balloon when we heard a loud, clear and cheerful voice say "I have a question".

Sigh, we didn't even have to turn our necks, we all knew this voice belonged to Ms. Noise Pollution (a self proclaimed victim of verbal diarrhea), and we also knew that this would not be the only question she had. If our bodies carried magnetic properties, and if we could change our thoughts into action without moving, 40 pair of hands would be found sticking to her neck. But we were only left with itching hands, twiddling fingers, angry heads and growling stomachs.

This had become the norm of the day for that entire week, when we 41 odd strangers from all over India were attending a week long training session. We maybe at the fag end of the day, over-shooting our 6pm time, or missing our valuable breaks, Ms. Noise Pollution always had questions and always had opinions to voice and suggestions to give. As the clock used to start ticking towards 6pm, fingers used to be crossed, nervous looks exchanged, prayer on the lips, "God, oh God, please for once, let her not have another question. But

alas, Ms. Noise Pollution always had just one more question to make. Bets used to be passed around, "this is the last question", "no, no, there is one more to come", "oh, you are wrong, there are atleast 5 more inside her voice box dying to be heard".

But quite strangely, slowly and steadily, we all grew fond of this daily dose of verbal diarrhea; the cafeteria would sound oh-so blue if Ms. Noise Pollution was missing. The training sessions would be gloomy if the questions were missing. That was not all about her. She was also fondly called Dolores by all. Now Dolores who? Dolores is the Ministry representative in the Harry Potter movie (Harry Potter and the Order of the Phoenix). She dressed just like her, very vibrant, very colourful, very magical and very confusing too. At the end of those 7 days, phone numbers were exchanged and promises made to keep in touch. We did keep in touch, and how, ofcourse on Facebook. We thought we had seen it all, all versions of the verbal diarrhea, but we were wrong, the noise pollution hit us even stronger on Facebook, comments and big comments and huge comments and comments galore!

Comments which made some sense, often they did not.

Now I miss Dolores so much, if she is not made noise on Facebook even for a day, I feel the silence before the storm, the silence does not sound sweet anymore, I miss Dolores and all the action.

So Dolores, this Diwali I am planning to save on firecrackers and invite you instead. We all love live wires instead of the sutli bombs. Here's to you dear Dolores...Boom.

*

(पान १ कॉलम २ वरून)
डॉक्टरांनी व्यवसायात लागणाऱ्या उदात्त माणुसकीची भर फारच मोठी. म्हणजे आत्तापर्यंत डॉ. गजानन विजयकरांचा मुलगा प्रफुल्ल म्हणून त्यांचे रंगरूप पाहिले. 'डॉक्टर' म्हणून असलेले त्यांचे रूप पाहता 'सुख जाले वो साजणी' अशीच अवस्था. सुहास कोठारे यांच्या अंतिम दुखण्यात डॉ. प्रफुल्लच त्यांचे डॉक्टर होते. धावा करताक्षणी इतर सगळी कामे बाजूला सारून त्यांच्याकडे धाव घेणारे. 'व्यस्त असणाऱ्यालाच वेळ काढता येतो' अशा अर्थाचे एक वचन आहे. त्याचा प्रत्यय आणून देत मैत्रीच्या वचनाला जागणारे डॉक्टर प्रफुल्ल एक उदात्त अनुभव देऊन गेले. सुहास कोठारे यांच्या हयातीतला प्रभुतरुणाचा शेवटचा वाढदिवस खास त्यांच्या समोर, त्यांच्या घरी केला होता. (ज्यात प्रमोद नवलकर पाच पाच मिनिटांनी आत जाऊन डोळे पुसून कोरडे करीत होते.) या वाढदिवशी डॉक्टरांना खरं तर वेळ

नव्हता, पण तरीही या कार्यक्रमासाठी ते वेळ काढून आले. डॉक्टर म्हणून त्यांचा हातगुण आहेच; पण माणूस म्हणूनही त्यांचा मोठाच 'देहगुण' आहे; तो असा! याच डॉक्टरांच्या माणुसकीचे, डॉक्टरांनी हातगुणांचे अनुभव अनेक आहेत. माझी मावशी कुसूम कोठारे यांनाही त्यांच्या शेवटच्या दुखण्यात डॉक्टर प्रफुल्लनीच आपल्या हातगुणाने, डॉक्टरांनी इलाजाने दिलासा दिला होता.

बरं! हे सर्व करून या मोठेपणाला मिरवणे त्यांच्या स्वभावातच नाही. होमियोपथीमध्ये एम. डी. केलेले डॉक्टर प्रफुल्ल घाटकोपर, केरळ, लुधियाना, रतलाम, महाबळेश्वर येथे सेवाभावाने वैद्यकीय शिबीरे घेतात. महाबळेश्वरला अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलनात अशीच त्यांची गाठ पडली ती तेथे वैद्यकीय शिबीर होते म्हणूनच.

आपला व्यवसाय तरी त्यांनी केव्हा वाढवला आहे! मुंबई, गोवा,

कोचिन, लुधियाना, जालंधर, भोपाळ, लंडन येथे त्यांची स्वतःची 'क्लिनक्स' आहेत. दर दोन महिन्यांनी ते तिथे जातात; तर लोक त्यांची श्रद्धाभावाने वाट पाहात असतात. काही ठिकाणी इतर डॉक्टरांसही आपल्या दवाखान्यात डॉ. प्रफुल्ल यांची तसबीर लावून रोज तिच्यापुढे डोके टेकतात. धन्वंतरी हा जीवनदान देणारा असला की त्याचे असे विभूतीपूजन होणारच ना! आता तर नव्याने आपल्या खार येथे त्यांची 'डॉ. प्रफुल्ल विजयकरस प्रीडिक्टिव्ह होमियोपथी' ही संस्था उभी राहणार आहे. राष्ट्रपती प्रतिभाताई पाटील देखील याच डॉक्टरांच्या औषधाचा गुण अनुभवतात. त्यांचा व्यावसायिक लौकिकच असा मोठा आहे. म्हणूनच ते बीड येथील कॉलेजमध्ये ऑरगॅनॉन या होमियोपथिक विभागाचे मानद विभागप्रमुख आहेत. त्यांच्या ज्ञानाचा आणि अनुभवाचा म्हणूनच विद्यार्थ्यांनाही लाभ मिळतो आहे. डॉ. प्रफुल्ल विजयकरांमुळेच होमियोपथी या वैद्यकीय ज्ञानसेवेला 'इसीपीडी'ची मान्यता मिळाली आहे. त्यांच्या या सर्व कार्याची योग्य ती दखल घेऊन त्यांना नुकतेच 'महाराष्ट्र कौंसिल ऑफ होमियोपथी' तर्फे

'डॉ. हनीमान जीवनगौरव' पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले. २५ एप्रिलला हा पुरस्काराचा सोहळा यशवंतराव चव्हाण सांस्कृतिक केंद्रात देखण्या स्वरूपात पार पडला. आरोग्यमंत्री डॉ. गाबीत यांच्या हस्ते हा पुरस्कार डॉ. प्रफुल्लना देताना डॉ. विजयकुमार गाबीत यांना महाराष्ट्राच्या आरोग्याचे अभिसरण झाल्यासारखे निश्चितच वाटले असेल! डॉ. प्रफुल्ल गजानन विजयकर या वृत्तीने, जगण्याने सदैव निरोगी असणाऱ्या पाठारे प्रभूचा आम्हा सर्वांना अभिमान आहे. डॉ. प्रफुल्ल, तुमचे उत्कृष्ट अभिनंदन! त्रिवार अभिनंदन!!

कितीही कौतुक भरभरून केले तरी डॉ. प्रफुल्ल यांची गुणात्मक वैशिष्ट्ये 'दशांगुळे' पुरून उरतात म्हणून ती येथे स्वतंत्रपणे देत आहोत *

आभार

'प्रभुतरुण'च्या संपादिका प्रा. सुहासिनी कीर्तिकर यांच्या वाढदिवसानिमित्त 'प्रभुप्रभात'च्या संपादिका आणि अध्यक्ष यांनी शुभेच्छापत्र पाठविले. मनःपूर्वक आभार.

Designations of Dr Prafull G. Vijayakar, MD(HOM) Consulting Predictive Homoeopath.

- * Founder, Chairman, Director of Predictive Homoeopathy, regd.
- * Founder Trustee of Prafull Vijayakar's Homoeopathy Research and Development Foundation, regd.
- * Director, Predictive Homoeopathy Clinics national & International.
- * Dean-Speciality School of Predictive Homoeopathy in collaboration with United Nation's University of European Centre for Peace and Development.
- * Honorary Professor Emeritus at the University of European Centre for Peace and Development (ECPD).
- * Conferred an Honorary PhD by European Centre for Peace and Development, UN
- * Research Director of Extra-Mural Research-Accredited to AYUSH, Government of India.
- * President of Indian Institute of Homoeopathic Physician, Mumbai.
- * Professor Emeritus, Head of Department-Organon, S.K Kshirsagar Homoeopathic College, Beed.
- * Ex-Professor and Honorary Physician at Chandaben Mohanbhai Patel Homoeopathic Medical College and Hospital, Mumbai.
- * Nominee on the Panel of Homoeopathic Consultant to the President of India.
- * Collaboration with school of homoeopathy at Regensburg Germany.
- * Collaboration with school of homoeopathy at Switzerland.
- * Dr. Prafull Vijayakar has also been awarded 'LIFETIME ACHIEVEMENT AWARD' by lokmat and shivraj prathisthan.

Conducting clinics in various parts of india:

- * Conducting regular clinics every 2 months under our banner "Hope for the Hopeless" in Mumbai, Mahabaleshwar, Beed, Jalandhar, Ludhiana, Firozpur, Ratlam, Bhopal and Kerala. In Mumbai, conducting clinics in Matoshree Ramabai Thackeray Hospital, Ghatkopar given to Predictive Homoeopathy by the Municipal Corporation.

Also offering Certificate Courses recognized by the Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University (YCMOU). (Starting soon)

Chain of clinics of Predictive homoeopathy:

Vile Parle, Khar, Bandra, Ghatkopar and Mulund.

Also in Ludhiana, Kochi, Goa, London.

Proposed Institutions:

- * Predictive Homoeopathy International Institute for Academics and Research, Khar, Mumbai.
- * Proposed Predictive Homoeopathy International Institute in Serbia in collaboration with United Nation's.

प्रसंग एक : त्याची स्मरणे अनेक

-उज्वला गोविंदराव भगवंतराव आगासकर

व्यक्तीच्या आयुष्यामध्ये जशी वेगवेगळ्या प्रकारची माणसे भेटतात, तशी व्यवसायात वावरतानादेखील नमुनेदार माणसे भेटत राहातात. काही जणांच्या सहकार्याने काम करण्यात उत्साह वाटतो, काम करण्याचे समाधान लाभते. काही जण आवळा देऊन कोहळा काढणारी सॅप्लस असतात, तर काही जण अपेक्षेपलिकडे चांगला प्रतिसाद देतात.

नाशिकमध्ये काम करतांना ज्या ज्या बिल्डर्सबरोबर मी काम केले, त्यांपैकी बहुतेकांना कल्पना होती की माझे कुटुंब मुंबईस असल्यामुळे मी कामासाठी भरपूर वेळ देऊ शकते. या गोष्टीची आस्थेने दखल घेऊन माझ्याशी भलेपणाने वागणारे जे लोक होते त्यांच्यापैकीच एक म्हणजे डीजे बिल्डर्स. भारत-पाकिस्तान फाळणीच्या वेळी पाकिस्तानातून जी सिंधी कुटुंबे मोठे थोरले शून्य बरोबर घेऊन भारतात उतरली त्यापैकी नाशिकला टेकलेल्या हंसवाणी कुटुंबामध्ये, स्वातंत्र्यानंतर बऱ्याच वर्षांनी डीजेचा जन्म झाला. लहानपणापासूनच एकीकडे शाळा, दुसरीकडे घरचे छोटेसे दुकान चालविण्यात वडिलांना मदत करणे असे शिकता शिकता या माणसाने अपरंपार कष्ट करून बिल्डरचा व्यवसाय उभारला. दुसरीकडे अध्यात्माची अचंब्यात टाकणारी गोडी. कामानिमित्ताने

डीजेच्या ऑफिसात त्यांची भेट झाली की दरवेळी नवीन काहीतरी शिकायला मिळते, असा माझा अनुभव.

बऱ्याच वर्षांपूर्वी असेच एकदा डीजेच्या ऑफिसमध्ये बसून आम्ही बोलत होतो. दुपारी साडेबाराचा सुमार असेल. कामाचे बोलणे संपवून इतर गप्पा सुरू होत्या. मध्येच माझा मोबाईल वाजला. नंबर अनोळखी असल्यामुळे कुणाचा फोन येतो आहे हे कळेना. मी फोन घेतला. पलीकडून अतिशय मधाळ आवाज आला, "अगं, उज्वला, कुठे आहेस तू? नाशिकलाच आहेस ना? हे बघ, मी ट्रेनमधून बोलते आहे - मी, मुलीचे बाबा, माझी तीन छोटी नातवंदं आणि त्यांना सांभाळणारी मुलगी - असे आम्ही मुंबईहून निघालो आहोत. दुपारी नाशिकला पोहोचू. तर तू आम्हाला स्टेशनवर भेट आणि तिथून पुढे सापुताऱ्याला कसं जायचं ते सांग. नक्की ये हं, मी वाट पहाते - "मी हो म्हटलं आणि फोन ठेवला. माझे विचारचक्र झरंदिशी फिरू लागले होते. पण माझा चेहरा बहुतेक रडवेला झाला असला पाहिजे-डीजेच्या ते लक्षात आले. ते म्हणाले, 'कुणाचा फोन होता? काय झाले? काय प्रॉब्लेम आहे?' मी त्यांना सांगितले, की फोनवर ख्यातनाम गायिका माणिकताई वर्मा बोलत होत्या. (पान ५ कॉलम ३ वर)

लेखांक-५

कालची मुंबई-आजची मुंबई

— विश्वास नारायण अजिंक्य

नेपोलियन बोनापार्टच्या जग जिंकण्याच्या इर्षेने सारे युरोप एकेकाळी हादरून गेले होते. त्या नेपोलियनचा १८१५ मध्ये वाटर्लूच्या लढाईत ड्यूक ऑफ वेलिंग्टनने पराभव केला. तो वेलिंग्टन, आर्थर वेलस्ली या नावाने हिंदुस्तानात अठराव्या शतकाच्या शेवटी व एकोणीसाव्या शतकाच्या अगदी आरंभी येथील कंपनी सरकारच्या लष्करात होता. दुसऱ्या बाजीराव पेशव्याने १८०२च्या अखेरीस इंग्रजांशी जो तह केला त्याविरुद्ध लढाईस निघालेल्या शिंदे व नागपूरकर भोसले या दोघांवर अटीतटीची लढाई करून त्याने विजय मिळविला. १८०१ मध्ये त्याचे मुंबईत काही दिवस वास्तव्य होते. त्या पराक्रमी वीराचे स्मारक म्हणून मुंबईच्या नागरिकांनी 'फ्लोरा फाऊंटन' उभे केले. फ्लोराएवजी फ्लोरल फाऊंटन हा मूळ शब्द होता.

पेशवाई जिंकणारा एलफिन्स्टन हा मुंबईचा गव्हर्नर होताच त्याने लोकांना शिक्षण देण्याची व्यवस्था अमलात आणली. शिक्षणाने लोक शहाणे झाले की ते आपले वर्चस्व झुगारून देतील; शिक्षणाचे अंतिम फळ म्हणजे इंग्रजी राज्याचा अस्त; हे भविष्य एलफिन्स्टनला माहित होते. पण ज्या दिवशी सज्जन हिंदी जनता आपल्या हातून राज्य हिसकावून घेईल तो दिवस इंग्लंडच्या इतिहासात अत्यंत गौरवाचा समजला जाईल असेही त्याने शिक्षण सुरू करतांना आपल्या हाताखालच्या अधिकाऱ्यांना बोलून दाखविले होते. आजचे भारतीय स्वातंत्र्य हा त्या विद्यादानाचा अपेक्षित परिणाम आहे.

तेव्हा इंग्रजी भाषा शिकणे हे एक दिव्य होते. ती भाषा शिकणाऱ्या विद्यार्थ्याला शाळेतून परतल्यावर घराच्या दाराबाहेर सचैल स्नान केल्याखेरीज घरात प्रवेश मिळत नव्हता. विद्यार्थ्याला इंग्रजी शब्दाचा अभ्यास घरातल्या माणसांना चुकवून करावा लागे.

अठराव्या शतकात इंग्रजांचा अमेरिका सोडून जगभर उत्कर्ष होत गेला तसा तो हिंदुस्तानातही झाला. कंपनीचे रूपांतर साम्राज्यात झाले होते. तर १९व्या शतकात तीन अशा घटना घडून आल्या की समुद्राने व्यापलेल्या या लहानशा भागाला वैभवशाली रूप आले व मुंबई भारतातील पहिल्या प्रतीचे शहर बनले.

१८५३ मध्ये सुरू झालेल्या आगगाडीचे जाळे १०-१५ वर्षांतच

देशभर पसरले होते. भोर घाटातील सडक १८५३ साली सुरू झाली व मुंबई दख्खनला जोडली गेली, तर थळघाट १८६५ साली पुरा झाला. आगगाडीची मुंबईचा देशातल्या दूरदूरच्या शहरांशी संबंध जोडला गेला.

तर १८६१ मध्ये अमेरिकेतील यादवीने मुंबईच्या कापसाचा भाव वाढून श्रीमंतीचा महापूर आला. इंग्लंडमधील कापसाच्या गिरण्यांना अमेरिकेतून कापूस यायचा. तेथे त्याचे तलम धोतरजोड्यात रूपांतर होऊन त्या भारतात विकावयास येत असत. गुलामगिरी बंद करण्याच्या निमित्ताने अमेरिकेच्या उत्तरेकडील संस्थांनाची दक्षिणेकडील संस्थांनाशी लढाई सुरू झाली, त्यामुळे अमेरिकेतील कापूस इंग्लंडला जाईनासा झाला. त्यामुळे भारतात पिकलेल्या कापसाला एकदम इंग्लंडवरून मागणी येऊ लागली. मुंबईचे नशीब उजाडले! हिंदुस्तानच्या कानाकोपऱ्यातून मुंबईत कापूस येऊ लागला. कापसाला खूप मागणी असे व किंमतसुद्धा चांगली मिळे. मुंबईत पैशाच्या प्रवाहाने व्यापारी लोकांना वेडे करून सोडले. मुंबईत जास्त कापूस गुजरातवरून येत असे. त्यावेळी टाऊन हॉलसमोरील सर्व जागा मोकळी होती. तेथे कापसाच्या गासड्या ठेवण्यात येत. त्याचबरोबर चर्चगेट जवळील मोकळ्या जागेत कापसाचा साठा केला जात असे. १८६४ मध्ये मुंबईतील कापसाच्या व्यापाऱ्यांची भरभराट शिगेला पोहोचली होती. कापसाची निर्यात चौपट झाली होती; तर कापसाचा भाव दसपट वाढला होता. लोकांनी आपल्या घरातील गाद्या, उशा, तक्के, लोड, जिथे कापूस मिळेल तो सारा इंग्लंडच्या मागणीत घातला. १८६१ ते १८६५ या काळात येथील धनिकांनी अमाप धन मिळविले व ते मुंबई घडविण्यासाठी खर्च केले. त्या ४-५ वर्षांत जवळपास ७० ते ८० दशलक्ष स्टर्लिंग पाऊंड कापसाच्या मोबदल्यात मुंबईत आले. त्यावेळी प्रेमचंद रायचंद या शेअर ब्रोकरला लोक 'कापसाचा राजा' म्हणत. पैसा हाती खेळू लागल्याने बँकबेचा समुद्र हटविण्याच्या संकल्पाच्या कितीतरी कंपन्या निघाल्या होत्या. जनतेचा त्यावेळी प्रेमचंदवर इतका विश्वास होता की त्याने कंपनी काढली की मागचा पुढचा विचार न करता लोक त्या कंपनीचे शेअर्स खरेदी करीत. शेअर्सना तुफान मागणी असे. आज १०० रुपये, उद्या १२५ रुपये, तर परवा

१५० रुपये असे होत गेले. जे अल्पसंतुष्ट होते ते पैसा कमावून गप्प बसले. लढाई आणखी काही वर्षे चालेल या अंदाजाने व्यापाऱ्यांनी साठवून ठेवलेल्या कापसाचे भाव १८६५ मध्ये अमेरिकेतील युद्ध थांबताच कोसळले. शेअर बाजारही आपटला होता. मुंबईतील व्यापारी वर्ग दिवाळखोरीच्या खड्ड्यात पडला. कापसाच्या व्यापारात अनेक धनिक रसातळाला गेले. पण कापसाचा भूकंप होण्यापूर्वी मिळविलेले धन मुंबई घडविण्यासाठी खर्च केल्यामुळे 'व्हिक्टोरियन युगाचे जगातील सर्वोत्तम शहर' या संज्ञेला मुंबई पात्र झाली. तेव्हाच्या गौथिक शैलीतील इमारती जशाच्या तशा उभ्या आहेत. गौथिक शैलीतील इमारतींना लागणारे उत्तम प्रतीचे वेगवेगळ्या प्रकारचे दगड पोरबंदर तसेच मुंबई जवळच्या इतर खाणीमधून सहज उपलब्ध होत होते. त्याचबरोबर या शैलीतील इमारतींसाठी उत्तम प्रतीची शिल्पकला व सजावटसुद्धा आवश्यक होती. सुंदर वास्तू घडविण्यासाठी सौंदर्यदृष्टीला शास्त्रशुद्ध प्रशिक्षणाची जोड देणेही आवश्यक ठरते. तो प्रश्न जॉन लॉकवूड किपलिंग यांची बॉम्बे स्कूल ऑफ आर्ट मध्ये १८६५ साली स्थापत्य शिल्पकला विभागात प्राध्यापक म्हणून वर्णी लागल्यावर सुटला.

तिसरी महत्त्वाची घटना म्हणजे सुवेझ कालव्याचे काम १८५६ते १८६९ या कालावधीत पूर्ण झाले व तो सागरी वाहतुकीस खुला झाला. मुंबई ते लंडन प्रवासाचा वेळ कमी झाला व पाश्चात्य जगाशी मुंबईचे नाते जोडले गेले. युरोपातून मोठाल्या बोटी मुंबईस येऊ लागल्यावर शिडाच्या बोटी जाऊन आगबोटीचे युग सुरू झाले. मुंबईहून युरोपला बोटीने जाण्यासाठी

महिन्याहून जास्त काळ लागत असे. तो सुवेझ कालव्यामुळे पंधरवड्यावर आला. प्रवासाचा खर्चही कमी झाला.

इंग्रजांच्या राज्याची पहिली जवळजवळ दोनशे वर्षे पाण्याच्या विवंचनेपासून गेली. वस्ती जोपर्यंत थोडी होती तोपर्यंत विहिरी, तळी आटल्यास ती अधिक खणून त्यांची खोली वाढविणे, त्यातील पाणी अनाठायी वापरले जाणार नाही अशा जुजबी उपायांनी पाण्याची टंचाई निभावून नेली जात असे. परंतु १८५६ साली झालेल्या पाण्याच्या टंचाईचे स्वरूप भीषण होते. त्यामुळेच इंग्रज सरकार पाणी पुरवठ्याच्या योजनेचा पोटतिडकीने विचार करू लागले व विहार सरोवराची निष्पत्ती झाली. जे पाणी जनतेच्या पोटात जाणार ते निरोगी व चवदार असायला पाहिजे. विहारच्या पाण्याची परीक्षा होऊन मगच त्याच्या धरणाचा प्रारंभ झाला. साठलेले पाणी नळातून घराघरात जाणे हा प्रकार लोकांना अपरिचित होता. विहारचे पाणी मुंबईकरांना विनासायास घरबसल्या मिळू लागले. वाढत्या वस्तीकडे लक्ष देऊन विहारजवळच तुळशी नावाचे धरण उभे केले. त्यातील पाण्याची विहारला जोड दिली. नंतर पवईच्या पाण्याची विहारच्या पाण्यात भर पडेल अशी व्यवस्था केली. ही सारी कामे मुंबई नगरपालिकेने पार पाडली. एखाद्या वर्षी पाऊस न पडल्यास त्यावर्षी शहरातल्या वस्तीला पाण्याची ओढाताण सोसावी लागणार नाही या हिशोबाने तानसा या मुंबईपासून दूर असलेल्या ठिकाणी प्रचंड धरण बांधण्यात आले. ३१ मार्च १८९२ पासून तेव्हाचे व्हाईसरॉय लॉर्ड लान्सडौन यांच्या हस्ते या धरणाचे पाणी मुंबईकडे वाहू लागले.

*

हसरी रेखा

-प्रदीप कोठारे

Prabhu Tarun Website : prabhutarun.org

A request to all members who have registered for the Prabhu Tarun website to kindly provide their email IDs once again to us, so that we can provide you with your new user IDs.

Desai'cively yours

- Anuradha Simit Desai

Yesss.....it is that time of the year again, when the king of fruits arrives, mmmm, just the smell is enough to send the senses into overdrive. For about three months now, mangoes will be my staple diet, replacing all meals. I can have mangoes in all forms, and all kinds of mangoes too. But I think the bestest way to have mangoes is to peel off the skin and eat the mango whole, the juice running down my hand, smudging on the face, and the running juice must be licked off the hands, and the seed must be licked dry too. Oh I could love the hot summers just for the mangoes that come with it.

But it's not only mangoes that I love the summer for. In Mumbai, summers mean blistering, sweltering temperatures, hot and sticky weather, and air conditioners on full blast. The best weather to enjoy huge bowls of homemade ice creams (mango of course :) and tall chilled glasses of iced tea (you may replace this with tall glasses of chilled beer ;) if you ask me. And no, I am not food obsessed; summer also means that the laburnums are in full bloom everywhere across Mumbai, and what a pretty sight they make. And if you happened to have parked your car in a street lined by these trees, your car will be showered with little yellow flowers, which will blow away slowly in the wind as you drive off. And maybe one little flower remains stuck under the wiper, and remains there eluding the car wash guys, a reminder right in front of you as you begin the day, that life is beautiful.

Driving is easier too, didn't you notice, as the roads are almost empty, everybody seemingly gone to their 'gaav' to spend the summer vacation. We, of course, with no 'gaav' are left behind to zoom on roads that we actually can see (I have had serious doubts about the supposed existence of roads, because while crawling along in bumpertobumper traffic I have tried very hard to spot even an inch of this mythical creature).

Well, we decided to go away for a while too, and we went to Matheran. It was an interesting choice, because both my husband and I had not been there for more than ten years, and so of course, our daughters had been there

never. And we knew this is peak season and it was going to be packed with tourists (read loud gujjus, as if we are any better), but we thought it would be an experience for the kids. And we were so pleasantly surprised! Yes, Matheran was packed with the loud guju types, yet it was still so quaint. Just a couple of hours away from Mumbai, and would you believe it, it was actually COLD in the evenings??!! Matheran is the smallest hill station in India and has managed to retain its charm. Matheran is an eco sensitive zone, and is one of the few places in the world where the use of vehicles is not allowed. The only means of transportation are horses and hand pulled rickshaws. And of course one can walk. And walk we did, more than 5 kms every day, and thoroughly enjoyed it. Even walking in the middle of the day was pleasurable; the tracks were well shaded with deep forests on both sides. The tree leaves were coated with thick layers of red earth, the same earth we bring back on our shoes and all our clothes and bags and everything. And on these long walks, we rarely came across other people. The only sound we heard was the crunching of the carpet of leaves underfoot, the buzz of the insects, and the chirping of birds. The views from the various "points" were majestic.

The kids enjoyed the horse rides and kept asking for more. They were also very enamoured with the ever present monkeys and their antics. So it was a good break for the family, and if you are looking for a quick one, I suggest you give Lonavala a break and try Matheran (may be again), it will not fail to surprise you.

Bol Baby Bol

Abs: Ouch, mala lagala
Me: Kuthe lagala, dakhav
Abs: Hey kaay, majhya fangdyana
Me: rolling on the floor with laughter

She meant her toes. I think it's time I started feeding her other non fish stuff :) Also, perhaps it's time I start an entire column on Bol

Baby Bol, at the rate she's going....

मीलन

पापण्या मिटतांच माज्या तू सख्या स्वप्नांत यावे
अंतरीच्या मूक भावनांनी मी मला हरवून जावे ॥१॥

आठवे कां भेट आपुली जाहली त्या तरुतळी
रात्र होती अंधारलेली मेघ गरजे वादळी
हळूच हांसे वीज मधुनी मिचकावुनी डोळे
साथ देई वारा तयांना स्वप्नांत मी गुंग व्हावे ॥१॥

नव्हते कुणी रस्त्यांत तेव्हां एकही चिमणे पांखरू
भीतीने कंपित काया मन लागे उगा बावरू
आलास तूही तितुक्यांत वेगे भूतलीचा चंद्र भासे
मिळताच नजरा एकमेका भान हरवून जावे ॥२॥

रात्र सरली, संपला पाऊस वारा
जाग आली मनाला कळले ना काळ किती हा संपला
वाटे रेशमांच्या मिठीत तुझिया धुंद होऊनी जावे
येईल कां मंगल घडी मीलन आपुले व्हावे ॥३॥

-कवियत्री: यशोदिनी यदुवीर राणे

पूजा अमर अजिंक्य सादर करीत आहे...

जिसरी घट्या निमित्त

दोन अंकी नाटक
शिकुल

कलाकार

लेखन आणि दिग्दर्शन • पूजा अजिंक्य
नेस्थ आणि प्रकाश योजना • अमर अजिंक्य
रंग भूषा • उदय तंगडी
केशभूषा • सिमा केह
संगीत • अरुण कानडि

- खाती राणे
- अमर देसाई
- पवन किर्तीकर
- खनील किर्तीकर
- राज विजयकर
- निहाल किर्तीकर
- आशिष देसाई
- प्रीती धैर्यवान
- मृगा कोटारे
- भारती विजयकर
- करिश्मा किर्तीकर
- ऐश्वर्या अजिंक्य
- कॅ. अश्विन प्रधान
- तुषार किर्तीकर
- सुजाता किर्तीकर
- अनिता धैर्यवान
- किशोर जयकर

शुभारंभाचे भाग्यशाली प्रयोग

दिनांक २६ मे २०१२

दुपारी ४.०० वा आणि सायंकाळी ७.०० वा.

रंगशाखा प्रतिष्ठान, रेल्वेशान, बांद्रा (पश्चिम)

तिकीटांसाठी संपर्क

अमर अजिंक्य
९८२०२७८८२९

पूजा अजिंक्य
९८२०२३९७४२

पवन किर्तीकर
९७६९६९५९०९

लेखांक ५

चिमणीच्या दातांनी

सहज, जाता जाता

-कल्पना सुभाष कोठारे

रेशमी बासनात पवित्र पोथी गुंडाळून ठेवावी, तशी स्मृतिगाथा बांधून घेत ती प्रवासास निघालेली आहे. बालपण घालविलेल्या शहराला- नागपूरला ती भेट देणार आहे. जुन्या आठवणींना पुसून, नवीन अनुभव चितारण्यास ती उत्सुक आहे. हा काही तिचा पहिला विमान प्रवास नाही. तरीही नवी कोरी पाटी घेऊन शाळेत प्रवेश करावा, तसाच उत्साह तिला विमानतळावर प्रवेश करताना वाटतोय. नागपुरात उतरायचे- अक्षरशः वरून खाली उतरायचे- ही कल्पनाच तिला फार मोठी वाटतेय.

विमानतळावरच्या प्लास्टिकच्या 'बकेट चेअरमध्ये' बसल्या बसल्या तिच्या कानी घोषणा पडते. नागपूरचे विमान जरा उशिरा सुटणार असते. 'अपशकुन' वगैरे असले काही तिच्या मनास शिवतही नाही. तिची भिरभिरती नजर घड्याळाकडे न जाता गर्दीतील चेहऱ्यात नवीन कथानक धुंडाळू लागते.

तिच्या शेजारी दोनच रिकाम्या खुर्च्या असतात. एक नऊवारी साडीतील बाई आणि धोतरटोपीतील गृहस्थ, त्या दोन रिकाम्या खुर्च्यात विसावतात. बरोबरचा 'बाप्या' आईवडिलांना बसवून (तिच्या नवऱ्याप्रमाणेच) इकडे तिकडे फेऱ्या मारू लागतो.

तिला उगीचच वाटून जाते की, त्या बाप्याला जागा मिळाली असती तरी विशेष फरक पडला नसताच! त्याच्या कपाळावरील आठ्या पाहून ती ग्रह करून घेते की वृद्धाशी गप्पा मारीत बसणाऱ्यांपैकी कदाचित तो नसावाच! केवळ ऑफिसने खर्च दिलाय म्हणून तो आईवडिलांसह विमानप्रवास करीत असावा! स्वानुभावावरून केलेला हा दुसरा तर्क अर्थात ती स्वतःशीच ठेवते.

शेजारची 'नऊवारी' कुतूहलाने इकडे-तिकडे बघतेय. मध्येच बाजूच्या पुरुषी मनगटी घड्याळाकडेही तिची

नजर जातेय. डोळ्याच्या कोपऱ्यातून तिने ही नऊवारीची चुळबूळ टिपलीय. मनुष्य स्वभावानुसार 'कोण? कुठल्या? नागपूरला कशाला?'- असे प्रश्न आता शेजारून येणार हे तिने गृहित धरलंय. परंतु या प्रश्नाऐवजी वेगळ्याच अनपेक्षित शब्दांचं जणु कारंजं च तिच्यावर तुषार फेकीत येतं.

'कसं लागते वो विमानात? पयलेच जाऊन राहचली मी!' रबरी बॉलप्रमाणे आनंदाने उसळतच तिने ती नागपुरी बोली झेलली. नकळतच तिचे ओठ बोलून गेले, 'कावून भेवून रायली वो माय? बंगईवर बसावं तसंच तर लागते. लवंग ठेवजो तोंडामदी अन् रुईबी भेटून कानामंदी घालाले...' अनेक वर्षांनंतर नागपुरी हेलात तिचा बोलण्याचा प्रयत्न, नऊवारीला असली वाटला की नकली? देवच जाणे! जवळ येऊन उभे राहिलेल्या तिच्या नवऱ्याच्या चेहऱ्यावर मात्र आश्चर्य ओसंडून वाहत होते. दोघींचे हसरे चेहरे पाहून, 'काय बोलल्या ह्या? -असाच प्रश्न बहुधा त्याला पडला असावा.

तासाभराने सोनेगावच्या विमानतळावर उतरल्यावर नवऱ्याने 'चला चला' म्हणत केलेल्या धांदलीत, 'कसं वाटलं विमानात?' हे त्या मायला विचारायचे राहूनच गेले. इतका वेळ खिडकीतून खुणावणारे आभाळ आता जणु समोर ठाकून 'वेलकम होम' म्हणत होते, मुंबईची टॉवर्स इथल्या परिसरात अजून तरी नव्हती. त्यामुळे आकाश विशाल अन् वेगळंच वाटत होतं. अप्रदूषित हवेत तिला भरभरून श्वास घ्यावासा वाटत होता. गच्चीत चांदण्या मोजीत या निळ्या 'माय'च्या कुशीत शिरत ती झोपणार होती. नऊवारीतील मायची गरजच उरली नव्हती. मात्र मनाच्या कोऱ्या पाटीवर तिचे चित्र उमटून सुरवात तर छानच हसरी झाली होती.

(संपर्क: २६१०४५५२)

*

पाठारे प्रभू महिला समाज

रविवार दिनांक १५ एप्रिल रोजी सायंकाळी ४ वाजता पाठारे प्रभू को-ऑप. सोसायटीच्या सांस्कृतिक केंद्राचे सभागृह, १२वा रस्ता, खार, येथे चैत्रातील वासंतिक हळदीकुंकु समारंभ साजरा करण्यात आला.

त्यादिवशी कलात्मक पाककृती स्पर्धा घेण्यात आल्या. विषय- विविध चाक्यांपासून कलात्मक पाककृती

करणे. (घरून करून आणणे)

प्रथम क्रमांक: सौ. गौरी हिरेन नायक

द्वितीय क्रमांक: सौ. स्नेहा नंदकिशोर कोठारे

तृतीय क्रमांक: हौ. विद्या विजय त्रिलोकेकर

'हिंदोळा महिला मंडळ (विलेपार्ले)' यांचा मराठी सण व व्रते यावर आधारित मनोरंजन कार्यक्रम साजरा करण्यात आला.

(पान २ कॉलम ४ वरून)

नाशिकरोड स्टेशनपासून नाशिक शहर दहा किलोमीटरवर, आणि नाशिकच्या वायव्य दिशेला असलेले, महाराष्ट्र व गुजरात राज्यांच्या सीमेवरचे सापुतारा हे हिलस्टेशन नाशिकहून शंभर किलोमीटरवर. जायचे तर रस्त्यानेच, परंतु नाशिकरोडहून सापुताऱ्याला जायला कुठलीही सर्किस नाही. वास्तविक वर्मा फॅमिलीचे स्वागत करायला मी माझी व्हॅन घेऊन जायला पाहिजे. पण नेमकी त्या दिवशी सकाळी माझी व्हॅन सर्किसिंगला दिली होती, आणि ती संध्याकाळी मिळणार होती. माझा चेहेरा पडण्याचे हे कारण आहे असे लक्षात आल्यावर डीजे म्हणाले, "एवढेच ना? मग टेन्शन कशाला घेताय? त्यांचे स्वागत करायला तुम्हाला दुसरी व्हॅन देतो, ती घेऊन जा!" डीजेकडे बऱ्याच गाड्या होत्या. त्यांपैकी व्हॅन त्यांनी ऑफिसला बोलावून घेतली आणि माझ्या ताब्यात दिली. व्हॅनची किल्ली माझ्याकडे देतांना ते म्हणाले, "तुमच्या व्हॅनमधून तुम्ही त्यांना सापुताऱ्यालाच सोडले असते ना? तर मग या व्हॅनमधून घेऊन जा. त्यासाठी पेट्रोलची टाकी फुलू करून आणली आहे!" असे अनपेक्षित सुखद धक्के आयुष्यात किती वेळा बसतात, सांगा!

स्टेशनवर वर्मा फॅमिलीचे मी स्वागत केले आणि तेथून सरळ व्हॅनने सापुताऱ्याचा रस्ता धरला. सात आठ दिवसांसाठी त्यांना सापुताऱ्यात रहायचे होते. मी ड्रायव्हिंगला, मुलींचे बाबा माझ्या शेजारच्या सीटवर आणि बाकी सारे मागे, असे चैनीत हसत खिदळत सापुताऱ्याला पोहोचलो. माझ्या ड्रायव्हिंगकडे बाबांचे बारकाईने लक्ष होते आणि माझ्या लक्षात ते येऊनही मी तसे दाखवत नव्हते. नाशिक-दिंडोरी-वणी-सापुतारा अगदी मोकळा रस्ता आणि रस्त्याकडेला मधूनच दिसणारे मोर, रस्त्यातल्या बैलगाड्या, बकऱ्या-मेंढ्यांचे कळप यामुळे मुंबईत वाढलेल्या नातवंडांना फार मजा वाटत होती!

नक्की कोणत्या कारणाने हे आजही मला सांगता येणार नाही; पण भारती-अरुणा-वंदना-राणी या त्यांच्या चार मुलींच्या बरोबरीने, "उज्ज्वला ही माझी पाचवी मुलगीच आहे" असे माणिकताई नेहमी म्हणायच्या आणि हे म्हणणे नुसते

सौ. पवित्रा कीर्तिकर ह्यांनी देवीला चांदीचा लहान कलश भेट दिला. उपस्थित भगिनींना हळदीकुंकू, गजरे, चणे, बत्तासे, अंबाडाळ व पन्हे देण्यात आले.

पाककृती स्पर्धेचे परीक्षण विश्वस्त सौ. उषा जयकर व कार्यकारी सभासद सौ. माधुरी कीर्तिकर ह्यांनी केले.

तोंडदेखले, वरवरचे नव्हते. त्या आणि त्यांचे सारे कुटुंबीय माझ्याशी नेहेमी आपलेपणाने वागत आले आहेत. आजही त्यांच्या साऱ्या मुली माझ्याशी सख्खी बहीण असल्या-प्रमाणेच वागतात.

सापुताऱ्याला त्यांना ज्या बंगल्यात आठवडाभर राहायचे होते तिथे आम्ही संध्याकाळी पोहोचलो. सामान वगैरे काढल्यानंतर, परत जायच्या वेळी न्यायला येईन असे प्रॉमिस करून मी डीजेची व्हॅन घेऊन नाशिकला परत आले. त्यानंतर सहासात दिवसांनी परत नेण्यासाठी त्यांचा फोन येईल असा माझा अंदाज होता. मात्र तसे न होता तीनचार दिवसांतच त्यांचा परत नेण्यासाठी निरोप आला. मधल्या काळात त्यांची धाकटी मुलगी राणी ही सापुताऱ्याला आली होती. तीदेखील परततांना अर्थातच बरोबर होती.

आज या घटनेला बरीच वर्षे झाली आहेत. या मधल्या काळामध्ये आधी मुलींचे बाबा गेले, नंतर माणिकताईही गेल्या. चौघीही मुली वेगवेगळ्या क्षेत्रांमध्ये आपापल्या परीने झेंडे रोवत आहेत, प्रतिष्ठा मिळवीत आहेत. मात्र कौतुकाची गोष्ट म्हणजे त्यांच्या वागणुकीमधला भलेपणा जराही बदललेला नाही. सर्वांशी वागतांना त्या इतक्या साधेपणाने वागतात, की मला कधीकधी मोह होतो की मराठी शब्दकोशामधल्या "आढ्यता" या शब्दांशी त्यांची ओळख करून द्यावी! अर्ध्या हळकुंडाने पिवळेधमक होणाऱ्यांच्या या दुनियेमध्ये, टनावारी हळकुंडे स्वतःच्या कुटुंबात असतांना ती सहजपणाने बाजूला सारून स्वतःचे नॅचरल कॉम्प्लेक्सन जपणाऱ्या या मुली औरच आहेत!

हा सारा प्रसंग अनेक कारणांनी माझ्या स्मरणात कोरून राहिलेला आहे. वाहन हाताशी नसतांना स्वतःचे वाहन, तेही पेट्रोलची टाकी फुलू करून देणारे डीजे बिल्डर्स. वर्मा फॅमिलीने माझ्याबद्दल बाळगलेला आपलेपणा म्हणजे तर माझ्या आयुष्यामधला अतिशय दुर्मिळ आणि अलभ्य असा योग आहे असे मी आजही मानते. एक गंमत सांगायची राहिलीच. व्हॅनमधून नाशिकला परत येतांना बाबांनी माझ्या ड्रायव्हिंगचे भरपूर कौतुक केले आणि एक गुरुमंत्र दिला जो आता माझ्या अंगवळणीच पडला आहे. तो म्हणजे, ड्रायव्हिंग करताना आपल्यापुढे असणाऱ्या वाहनाकडे लक्ष ठेवण्यापेक्षा, त्याच्या पुढच्या वाहनाकडे लक्ष ठेवावे. म्हणजे आपले वाहन कंट्रोल करणे जास्त सोपे जाते. वाहनांच्या प्रचंड गर्दीतून मी जेव्हा स्कूटर किंवा व्हॅन चालवत असते तेव्हा बाबांनी दिलेला हा गुरुमंत्र मला हटकून आठवतो! सापुताऱ्याच्या या टिपची ही सारी स्मरणे मनात नेहेमी रुंजी घालत राहतात!

*

प्रभुतरुणास देणगी

❁ सौ. सुप्रिया आणि श्री. उमेशचंद्र कीर्तिकर यांजकडून कन्या कु. ग्रीष्मा आणि पुत्र श्री. ऋद्धेश या मुलांच्या विवाहांप्रीत्यर्थरु. २००२/-

❁ सौ. उर्मिला आणि श्री. उदय बाळाराम जयकरकडून नातू कु. अश्रित याच्या व्रतबंधनाप्रीत्यर्थरु. ५०१/-

अभिनंदन

❁ कु. वैजयंती अजिंक्य ही 'स्कूल गेम्स फेडरेशन ऑफ इंडिया'ने आयोजित केलेल्या व ५ ते ८ डिसेंबर, २०११ या कालावधीत बालेवाडी, पुणे येथे झालेल्या '५७व्या राष्ट्रीय शालेय शूटिंग' स्पर्धेत १० मीटर पिस्तूल शूटिंगच्या १९ वर्षाखालील मुलींच्या गटात सहभागी झाली होती. या स्पर्धेत तिने ४०० पैकी ३५२ गुण मिळवून महाराष्ट्राच्या संघाला रौप्यपदक मिळवून देण्यात मोलाची कामगिरी बजावली. राष्ट्रीय पातळीवरील स्पर्धेत रौप्यपदक मिळवून उपविजयी झाल्याबद्दल तिला क्रीडा व युवक सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य यांच्या तर्फे २०११-२०१२ या कालावधी-करिता रु. ७,२००/-ची शिष्यवृत्ती देण्यात आली आहे.

आमचे सदर लेखक श्री. विश्वास अजिंक्य यांच्या कन्येने क्रीडाक्षेत्रात कामावलेल्या यशाचा आम्हाला आभिमान आहे. मनःपूर्वक अभिनंदन!

❁ आमची सदर लेखिका सौ. कल्पना सुभाष कोठारे यांच्यावर 'नवशक्ती'मध्ये श्री. जोसेफ तुस्कानो यांनी भावपूर्ण लेख लिहिला आहे. कल्पना यांचे मनःपूर्वक अभिनंदन.

❁ पाठारे प्रभू चॅरिटीझचा आर्थिक वर्षाचा अहवाल अभिनंदनीय अशा त्यांनीच पाडलेल्या प्रथेप्रमाणे वर्ष संपताच लगेचच आणि देखण्या स्वरूपात घरोघरी पोहोचला. चॅरिटीझच्या पदाधिकाऱ्यांच्या सांघिक, शिस्तशीर कार्याला तोड नाही. अभिनंदन.

❁ सौ. केतकी आणि सॉलिसिटर श्री. राजन जयकर यांना व्हिटेज

कार स्पर्धेत वेशभूषेसाठी प्रथम पारितोषिक मिळाले. श्री. राजन यांचे एशियाटीक सोसायटीत 'न्यायालयाची दीडशे वर्षे'वर व्याख्यानही झाले. अभिनंदन.

❁ डॉ. चंद्रदत्त भोलानाथ नवलकर यांची नवी मुंबई विमानतळ प्रकल्पासाठी प्रमुख सल्लागार म्हणून नेमणूक झाली. अभिनंदन.

❁ श्री. शीतल तळपदे यांना प्रकाशयोजनेसाठी 'झी गौरव' पुरस्कार लाभला. रंगमंचावरील प्रकाशयोजना म्हटली की शीतल असे समीकरणच झाले आहे. यावर आणखी एकदा शिक्का बसला. अभिनंदन.

❁ श्री. सुधीर रामचंद्र राव हे 'अर्थक्रांती' विषयावर ठिकठिकाणी व्याख्याने देतात. त्यांनी नुकतीच रक्तदानाची 'संच्युरी' मारली. अभिनंदन.

❁ आदिनाथ महेश कोठारे यांचा 'सतरंगी' गाजतो आहे. तसेच 'ऑल दि बेस्ट' हे नव्या संचातले नाटकही. ऑल दि बेस्ट आदिनाथ.

छोट्यांचे बंड**-अजितमानकर**

३ महिन्यांपूर्वीचीच ही घटना आहे.

नुक्ताच जून महिन्यांमध्ये क्रिशा, माझा नातू वय वर्षे ११, जो बालमोहन शाळेत ६वी मध्ये रुजू झाला होता. तो शाळा सुरू झाल्याबरोबर एक महिन्यातच घरी येताच विचित्र आक्रस्ताळी वागू लागला होता. शाळेतून घरी येताच हा एरव्ही शांत आणि सुबुद्ध असणारा मुलगा सर्वासमोर क्षुल्लक कारणावरून विचित्र हट्ट धरू लागला आणि मनासारखे झाले नाही की मोठ्याने रडणे हा त्याचा उद्योग आम्हा सर्वांनाच त्रासदायक वाटू लागला, हा बदल एकाएकीच झालेला असल्याने आम्हांस त्याच्या ह्या वागण्याचे कारण देखील समजत नव्हते.

जेव्हा ह्या गोष्टीचा कळस गाठला गेला, तेव्हा त्याच्या आईने (श्वेताने)ह्या गोष्टीचा छडा लावण्यासाठी एक दिवस शाळेतच जाण्याचे ठरविले. शाळेत इतर मुलांच्या आयांशी मारलेल्या गप्पामध्ये ही गोष्ट बाहेर आली की सर्वच मुले (त्याच्या वर्गातील) ह्याच पद्धतीने घरी विचित्र वागू लागली होती, आणि ती

बोर्ड ऑफ कंट्रोल प्रभुतरुणाच्या मालकीचे हे पत्र स्नेहेश प्रिंटर्स, ३२०-अ शाह अँड नाहर इंड. इस्टेट, अ-१, धनराज मिल कंपाऊंड, सीताराम जाधव मार्ग, लोअर परेल, मुंबई-१३ येथे छापून पारिजात बी-३, युनियन बँक एम्प्लॉईज को-ऑप. हौ. सोसायटी, पटेल इस्टेट, जोगेश्वरी (प.), मुंबई-४००१०२ येथून प्रसिद्ध केले. कार्यालय दूरध्वनी : ६७८००४४

प्रभुतरुणाची डायरी**बाळा जोजो रे**

१८-०४-१२ सौ. नम्रता आणि श्री. आनंद नैषध विजयकर पुत्र, खार
२२-०४-१२ सौ. वैदेही आणि श्री. श्रेयस उल्हास राणे कन्या न्यूझिलंड

कुर्यात् बटोर्मगलम्!

०८-०४-१२ अश्रित क्षितीश जयकर
२७-०४-१२ यश शैलेंद्र तळपदे
२७-०४-१२ अनीष नील कीर्तिकर

नांदा सौख्यभरे

२४-०४-१२ श्री. प्रियेश प्रकाश विश्वनाथ राव, कु. कविता निर्मल हिगोराणी (आंतरजातीय)
१२-०२-१२ कु. ग्रीष्मा उमेशचंद्र कीर्तिकर, श्री. महेश रमेश शेजवळ (आंतरजातीय)
१७-०३-१२ श्री. ऋद्धेश उमेशचंद्र कीर्तिकर, कु. उन्नती हेमंत शहा (आंतरजातीय)

मरण

२२-०३-१२ श्री. धवल सुनील धैर्यवान वय ३४ खार
३०-०३-१२ श्रीम. सुलोचना अद्वैतानंद आगासकर वय ९२ अंधेरी
१३-०४-१२ श्री. संदेश अरुण राणे वय ५० गोरेगांव
०९-०४-१२ कु. वीरबाला गजानन कीर्तिकर वय ८३ नवीवाडी
०२-०५-१२ सौ. अरुणा चंद्रसेन धुरंधर वय ७३ पुणे

देखील एकाचवेळी!

सर्व आयांनी त्यानंतर ह्या प्रकरणाचा योग्य छडा लावण्याचे ठरविले. प्रत्येक घरी आपापल्या पाल्याची कसून उलटतपासणी केल्यावर उघड झाला तो प्रकार असा होता, वर्गातील जो टारगट व बलवान मुलगा होता तो सर्वांचा प्रमुख बनला होता आणि त्याने सर्व मुलांना मधल्या सुट्टीत एकत्र घेऊन ह्या पद्धतीने घरी हट्ट करून पहाण्याचा आदेश दिला होता. त्याने असेही सर्वांना सांगितले की

मी घरी मोठ्याने रडणे सुरू करताच माझी आई मी केलेला माझा हट्ट कंटाळून का होईना, पण पूर्ण करतेच. तुम्हीही सर्वांनी हीच पद्धत आजपासून घरी वापरायला सुरवात करायची. अंतिम विजय आपलाच होणार हे मी माझ्या अनुभवाने नमूद करू इच्छितो.

अशा रीतीने माहिती हाती येताच सर्व वर्गाचे बंड घरच्या मंडळींनी ताबडतोब मोडून काढले हे वेगळे सांगायला नकोच!

सौराष्ट्र सहल

दिनांक १७ जानेवारी २०१२ ते दिनांक २३ जानेवारी २०१२ या कालावधीत महिला समाजाची राहण्याची सहल सौराष्ट्रमध्ये गेली होती. सहलीत सहभागी झालेल्या महिलांची संख्या मागील सहलीच्या दुप्पट म्हणजे ३४ अशी होती. ती सुद्धा २८ पासून ७९ पर्यंतच्या वयोगटातील!

वेरावळमधील वास्तव्यात 'सोमनाथ दर्शन' घेऊन रात्री ताज्या माशांचा आस्वाद महिलांनी घेतला. दुसऱ्या दिवशी 'गिर' अरण्यातून मार्गक्रमण करून 'कनकाई देवी'च्या दर्शनाने प्रवासाचा शीण गेला. सर्वांनी मिळून देवीची आरती केली व त्यानंतर देवीच्या प्रसादभोजनाचाही लाभ घेतला. तेथून जुनागढच्या हॉटेलात रात्रीचे वास्तव्य करून दिनांक २० ला द्वारकेला प्रयाण. द्वारकाधिशालेचे वैभवसंपन्न दर्शन, रुक्मिणी मंदिर, गायत्री मंदिर, पंचमुखी हनुमान, विस्तीर्ण पसरलेल्या सागर किनाऱ्यावरील जयभड-केश्वराचे मंदिर व सूर्यास्ताचा देखावा, तसेच पोरबंदर

येथील सुदामा मंदिर व महात्मा गांधीचे जन्मस्थान असलेले त्यांचे घर पाहून भगिनी हॉटेलवर परतल्या. भगिनींचा आवडता विषय म्हणजे खरेदी! ती देखील मनसोक्त झाली.

आलू पराठा-दही, गव्हाचा शिरा-बटाटावडा, इडली सांभार यासारखा विविध प्रकारचा नाश्ता. गुजराथी-मारवाडी भोजनावर तर सर्वजणी खूष होत्या. भोजनात असली तुपाने भरलेली पुरणपोळी, गुजराथी फेमस ढोकळा, मेथी पकोडा, टॉमेटो-शेवची भाजी, मसाला भेंडी असा मेनू असायचा.

सहल यशस्वी करून दिनांक २३ला सर्वजणी सुखरूपपणे मुंबईला परतल्या. सदरहू सहलीचे आयोजन म्हणून सौ. नूतन कीर्तिकर व सौ. स्वाती जयकर यांनी सांभाळले. यासाठी सौ. सुजाता व श्री. तुषार कीर्तिकर या दांपत्याचे बहुमोल मार्गदर्शन तसेच श्री. जयंत कीर्तिकर यांचे सहकार्य लाभले. गाडीतील जातानाचा भोजनाचा प्रश्न सौ. बिबा नायक व येतानाचा भोजनप्रश्न सौ. वनिता दळवी या भगिनींनी सोडविला.

// श्री हंजयणीप्रसन्न //

// श्री गुरुदेव वत्त //

प्रकाश कर्म

शुभ मंगल, स्वागत समारंभ..... सहली, सम्मेलन!

आम्ही, अशा मंगल प्रसंगी रुचकर जेवणाची व्यवस्था करण्यास सज्ज आहोत. पाठारे प्रभूंच्या वैशिष्ट्यपूर्ण पदार्थांची व्यवस्था, शाकाहारी/मांसाहारी जेवणाचे चवदार गरमागरम खाद्य पदार्थ निघोजित वेळी पोहचविण्याची, वितरण आदी सेवा! विशेषतः सागुपुरी, गोडी बटाटी, अननस सांबारे इ. आणि तसेच पंजाबी डिशेस, गुजराथी डिशेस शिवाय सजावट - रोषणाई फर्निचर आदी व्यवस्था देखील करतो. स्वामधील गायत्री मंदिराशेजारील पाठारे प्रभू ज्ञाती समागृहात एकमेव आम्हालाच मागणी असते.

संपर्क :

प्रवीण धुरंधर

डि. १३, बँक ऑफ इंडिया, वृंदावन सोसायटी, दुसरी कोल डोंगरी लेन, स्वामी नित्यानंद मार्ग, अंधेरी (पू.) मुंबई-४०० ०६९.
फोन : २६८४ ०९ २६ भ्रमणध्वनी : ९९६९१०४३८८